

سرشناسه: غیوری، علی، ۱۳۰۹
عنوان: آئینه‌دار مهر (خاطرات آیت‌الله غیوری)
پدیدآور: محمدرضا سربانندی
مشخصات نشر: تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۶.
مشخصات ظاهری: ۲۸۸ ص: ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
فروست: مرکز اسناد انقلاب اسلامی: ۴۷۲. خاطرات: ۷۱.
شابک: ۱۸۰۰۰ اریال 978-964-419-199-2
یادداشت: فیبا
موضوع: غیوری، علی، ۱۳۰۹. خاطرات.
موضوع: روحانیت - ایران - خاطرات.
شناسه افزوده: سربانندی، محمدرضا، ۱۳۵۳. تدوینگر
شناسه افزوده: مرکز اسناد انقلاب اسلامی
رده‌بندی کنگره: DSR۱۶۷۰/غ ۹۱۳
رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۳۰۹۲
شماره کتابخانه ملی: ۱۰۳۸۷۳۷

آئینه دار مهر

(خاطرات آیت الله غیوری)

انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

عنوان: آئینه‌دار مهر (خاطرات آیت‌الله غیوری)

تدوین: محمدرضا سرابندی

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۸۶

شمارگان: ۲۵۰۰ قیمت: ۱۸۰۰ تومان

حروفچینی و لیتوگرافی: انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۱۹۹-۲

ISBN: 978-964-419-199-2

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبروی پمپ‌بنزین اسدی، پلاک ۲۰۹۴.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی، صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۷	 پیشگفتار
	فصل اول:
۲۳	 خانواده و تحصیلات
۲۵	 در محضر پدر
۲۶	 حوزه نجف آباد
۲۷	 هجرت
۲۹	 روزهای خودسازی
۳۲	 در جستجوی نور
۳۵	 ازدواج و سختی معیشت
۳۸	 فداییان اسلام
۴۴	 تدریس و تبلیغ در منزل آیت الله بروجردی
۴۵	 خاطراتی از آیت الله بروجردی
۵۰	 مبارزه علیه بهائیت
۵۱	 سیره علمی، وارثان انبیا
	فصل دوم:
۵۳	 در محضر امام خمینی
۵۵	 دیدار با خورشید
۵۷	 یک سبک مؤثر
۶۰	 اشکی برای خدا
۶۳	 فرزندانم را تنها نمی گذارم
۶۴	 سفر در سفر

- ۶۷ با یادگار امام
- ۶۸ ستاره‌ای بدرخشید و ماه مجلس شد

فصل سوم:

- ۷۱ عزیمت به تهران
- ۷۳ در جوار عبدالعظیم حسنی (ع)
- ۷۷ پایگاهی برای مبارزان
- ۸۳ مناره‌ی انقلاب در شهری
- ۸۷ قیام پانزده خرداد و مسجد امام حسن عسکری (ع)
- ۹۰ جامعه‌ی روحانیت، هسته‌ی مرکزی انقلاب
- ۹۶ ماجرای اعلامیه‌ی تاجگذاری
- ۱۰۵ مقاومت در زندان
- ۱۰۸ رهایی و استقبال مردمی

فصل چهارم:

- ۱۱۱ از تبعید تا پیروزی انقلاب
- ۱۱۳ حرکت به سوی سیرجان
- ۱۱۴ سیرجان
- ۱۱۶ تفسیرمبین
- ۱۱۷ مبارزه در تبعید
- ۱۱۹ رسیدگی به مشکلات مردم
- ۱۲۲ فعالیت‌های سیاسی فراتر از مرزهای غربت
- ۱۲۳ خاطرات مسجد
- ۱۲۳ مبارزات همسر
- ارتباط با علما (فیروزآبادی، مطهری، بهشتی، خوانساری و...)
- ۱۲۵ کمک به اعتصابیون
- ۱۲۷ مطهری و حسینیه‌ی ارشاد
- ۱۲۸ استقبال از ورود امام

فصل پنجم:

- اقدامات و فعالیت‌های پس از پیروزی انقلاب ۱۳۱
- روزهای التهاب و امداد ۱۳۳
- جمعیت تعاون اسلامی ۱۳۴
- صدور انقلاب ۱۳۷
- جامعه‌ی روحانیت و اولین انتخابات ریاست
جمهوری ۱۳۹
- ماجرای آقای منتظری ۱۴۱
- مؤسسه‌ی خیریه‌ی باقیات الصالحات ۱۴۲
- پا به پای رهبر ۱۴۴
- همراه با سفیران صلح ۱۵۰
- زلزله‌ی بم ۱۵۵
- تأسیس سازمان اقتصاد اسلامی ۱۵۶
- مسئولیت امور مالی دانشگاه آزاد از سوی رهبری ۱۵۹
- اداره‌ی امور مساجد ۱۵۹
- شهرک مهدیه‌ی قم ۱۶۱
- کمک به مردم لبنان ۱۶۲
- آستانه‌ی حضرت عبدالعظیم (ع) ۱۶۲
- تولیت ابن بابویه ۱۶۳
- انجمن اسلامی فارغ‌التحصیلان اروپا و آمریکا ۱۶۳
- کمک به مردم بوسنی ۱۶۴
- سفر کویت ۱۶۴
- سفرهای متعدد ۱۶۴
- خاطره‌ای از کشور چین ۱۶۵
- نماینده‌ی مجلس شورای اسلامی ۱۶۵
- بنیادهای خیریه ۱۶۶
۱. بنیاد المهدی ۱۶۶
۲. بنیاد خیریه‌ی حضرت خدیجه (س) ۱۶۶
۳. بنیاد نور ۱۶۶

۱۶۷	۴. بنیاد هدایت و حمایت اسلامی
۱۷۱	 اسناد و تصاویر
۲۵۳	 کتابنامه
۲۵۷	 نمایه

www.ketab.ir

مقدمه

همراهی با نهضت امام خمینی (ره)، به ویژه امداد و کمک به خانواده‌ی زندانیان و ساماندهی سازمان اقتصادی و منابع مالی مبارزان و انقلابیون، برخی از فعالیت‌های مؤثر آیت‌الله سیدعلی غیوری است.

آیت‌الله طالقانی در وصف ایشان گفته بود «در میان روحانیون، هیچ‌کس به اندازه آقای غیوری در دوران زندان به ملاقات بنده نیامده بود» و آیت‌الله هاشمی رفسنجانی نیز در خاطرات خود بیان می‌کند «هرگاه برای ما مشکلی از نظر تعقیب نیروهای امنیتی رژیم شاه پیش می‌آمد، به منزل آیت‌الله غیوری در شهرری می‌رفتیم.»

آیت‌الله غیوری که از شاگردان آیت‌الله بروجردی و امام خمینی (ره) محسوب می‌شود، سال‌های عمر خود را از دوران نوجوانی، صرف علم‌آموزی در حوزه‌های علمیه‌ی نجف‌آباد، اصفهان و قم کرده، به گونه‌ای که محصول سال‌ها مجاهدت ایشان در راه علم، چندین جلد کتاب، به ویژه مجموعه‌ی «تفسیر مبین» بوده است.

آیت‌الله غیوری اولین شخصیتی است که توانست با اصرار و تلاش فراوان، حضرت امام خمینی (ره) را متقاعد به پرداخت شهریه کند و در طول سال‌های مبارزه، همواره به معرفی و تبلیغ اندیشه‌های حضرت امام خمینی (ره) پردازد. وی به همکین جهت مکرر توسط ساواک شهرری و

تهران فقط به خاطر تبلیغ مرام امام و ذکر نام ایشان در مسجد امام حسن عسکری (ع)، بازداشت و زندانی شد.

وی در سال ۱۳۴۱ به دعوت عده‌ای از اهالی شهرری و تأیید حضرت امام به آنجا رفت و با تأسیس مسجد امام حسن عسکری (ع) با کمک جمعی از اهالی، مناره‌ای برای تبلیغ انقلاب و نهضت امام خمینی (ره) در جنوب شهر تهران برافراشت که تاکنون نیز فعال است.

ایشان طی دوران مبارزه بارها دستگیر و راهی زندان و در سال ۱۳۵۲ به مدت سه سال به سیرجان تبعید شد، اما در دوران تبعید نیز فعالیت‌های سیاسی خود را متوقف نکرد.

وی پس از بازگشت از تبعید، فعالیت‌های خود را تا پیروزی انقلاب اسلامی ادامه داد و پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز با پذیرش مسئولیت کمیته‌ی انقلاب شهرری و کمیته‌ی امداد امام خمینی شهرری، در خدمت انقلاب و حفظ نظام جمهوری اسلامی قرار گرفت.

آیت الله غیوری طی سال‌های پس از انقلاب، منشأ خدمات بسیاری برای مردم و نظام جمهوری اسلامی بود که طی خاطراتشان به برخی از آنها اشاره کرده‌اند. از مهم‌ترین فعالیت‌های ایشان می‌توان به نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر و شهرستان ری، دانشگاه آزاد اسلامی و تأسیس جمعیت تعاون اسلامی، سازمان اقتصاد اسلامی، مؤسسه‌ی خیریه‌ی باقیات الصالحات، شهرک مهدیه و بنیادهای خیریه‌ی متعدد اشاره کرد.

آیت الله غیوری که از اعضای شورای مرکزی جامعه‌ی روحانیت مبارز است، از سال‌های اولیه‌ی مبارزات انقلابی در دهه‌ی چهل، به همراه شهید مطهری، شهید بهشتی، آیت الله رفسنجانی و عده‌ای دیگر، در جلسات منظمی که روزهای پنج‌شنبه عموماً در منزل ایشان برگزار

می‌شد، هسته‌ی اولیه‌ی جامعه‌ی روحانیت مبارز را به دستور حضرت امام تشکیل داد.

از دیگر ویژگی‌های این روحانی مبارز که در خاطراتشان روشن می‌شود، ملجأ بودن و امدادگری ایشان است، به گونه‌ای که منزلشان طی سال‌های مبارزه، مکانی برای اختفای مبارزانی چون شهید اندرزگو و دیگران بوده است. ایشان همواره در حل مسائل و مشکلات مبارزان و خانواده‌هایشان پیشقدم بودند و این سنت حسنه را پس از انقلاب، در قالب کمک و دستگیری محرومان و نیازمندان و با تأسیس بنیادهای خیریه‌ی متعدد ادامه دادند.

آیت‌الله غیوری پس از رحلت امام(ره)، شهریه‌ی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای را عهده‌دار شد و علاوه بر نماینده ولی فقیه در هلال احمر و دانشگاه آزاد اسلامی شهرری، مسئولیت جامعه‌ی روحانیت شهرری را در کنار مسئولیت بنیادهای خیریه‌ی متعدد به عهده دارد.

خاطرات ایشان طی چندین جلسه مصاحبه‌ی حضوری و در فاصله‌ی سال‌های ۸۲-۱۳۷۴ در مرکز اسناد انقلاب اسلامی و جلسات متعددی در سال‌های ۱۳۸۵ در معاونت فرهنگی و پژوهشی مؤسسه‌ی خیریه‌ی باقیات الصالحات انجام شده است. خاطرات اولیه که توسط مرکز اسناد انقلاب اسلامی و بر اساس توالی زمانی و موضوعی سازماندهی شده بود، با مصاحبه‌های تکمیلی معاونت فرهنگی و پژوهشی مؤسسه‌ی خیریه‌ی باقیات الصالحات با آیت‌الله غیوری، تلفیق و تکمیل و ابهامات آن نیز برطرف شد.

امید آنکه کتاب «آئینه‌دار مهر» بیانگر گوشه‌ای از مجاهدت‌های شخصیتی باشد که در پیروزی الهی انقلاب اسلامی نقش داشته است و الگویی برای نسل‌های آینده باشد.

در پایان، ضمن تشکر از آقای محمدرضا سرابندی که تدوین اثر حاضر را بر عهده داشتند، از معاونت محترم پژوهشی، جناب دکتر منصور طیبی؛ مدیر بخش تدوین، آقای رحیم نیکبخت؛ کارشناسان گروه تدوین آقایان کریم جعفری و میرحواش احمدزاده و همچنین از زحمات همکاران پرتلاش معاونت محترم انتشارات قدردانی می شود.

مرکز استاد انقلاب اسلامی

پیشگفتار

تحولات دهه‌ی سی و ناکامی نیروهای ملی برای کنترل قدرت شاه، روحانیون جوان حوزه‌ی علمیه‌ی قم را نسبت به مسائل سیاسی کشور حساس‌تر کرد. با فوت آیت‌الله بروجردی در سال ۱۳۴۰ ه.ش رژیم پهلوی در صدد برآمد تا حوزه‌ی علمیه‌ی قم را که آخرین پایگاه آزادیخواهی و اسلام‌طلبی به شمار می‌رفت، تحت سیطره‌ی خویش درآورد. رژیم این اقدام را با طرح لایحه‌ی انجمن‌های ایالتی و ولایتی آغاز کرد؛ اما به زودی نیروهای جوان و فعال حوزه، با زعامت حضرت امام خمینی (ره) را در برابر خود یافت.

حوادث پس از آن (قیام ۱۵ خرداد سال ۱۳۴۲ تا ماجرای لایحه‌ی کاپیتولاسیون و تبعید حضرت امام خمینی در سال ۱۳۴۳) به خوبی نشان داد که این بار نیروهای مذهبی به ویژه روحانیون، برای کنترل اعمال دولت و قدرت شاه با اتکا به مفاهیم و فرهنگ شیعه، از پا نخواهند نشست.

آنچه مهم است، تجربه‌اندوزی نیروهای مذهبی از شکست نهضت مشروطیت و نهضت ملی در سال ۱۳۳۲ است؛ بنابراین روحانیون از آغاز نهضت حضرت امام (ره)، حرکت فرهنگی زدودن پیرایه‌های غیرمذهبی از فرهنگ اسلامی را با جدیت دنبال و سرانجام، این نهضت اصیل اسلامی را تا رسیدن به سرمنزل مقصود (انقلاب اسلامی) با خون خود و

تحمّل سال‌ها شکنجه و زندان حفظ کردند.

بسیاری از این نیروها در واقع تربیت شده‌ی شخص حضرت امام (ره) و از علاقه‌مندان به ایشان بودند که از شهرهای مختلف ایران به قم آمدند و هرکدام به نوعی در تربیت و ساماندهی نیروهای مذهبی، نقش فعالی را به عهده گرفتند.

آیت الله غیوری از روحانیونی به شمار می‌رود که نقش بسزایی در همراهی با نهضت حضرت امام و تحمّل زندان و سال‌ها تبعید داشت. ایشان در سال ۱۳۰۹ هجری شمسی در خانواده‌ای متدین در شهر نجف آباد متولد شد. پدر ایشان، کاسب و به زهد و تقوا مشهور بود.

سیدعلی غیوری پس از طی تحصیلات ابتدایی، از طریق منبرهای حجة الاسلام صالحی نجف‌آبادی، به طلبگی علاقه‌مند شد و فراگیری دروس حوزوی را از سال ۱۳۲۵، در اصفهان آغاز کرد. تا سال ۱۳۲۷ در نهایت فقر و تنگدستی در این شهر به تحصیل ادامه داد و پس از آن به مدرسه‌ی حاج ملاصادق در قم عزیمت کرد. آغاز آشنایی ایشان با مسائل سیاسی به واسطه‌ی آشنایی با حضرت امام خمینی (ره) بود. ایشان در همان زمان به تدریس در مدرسه‌ی جامعه‌ی تعلیمات اسلامی و تبلیغ در روستاهای اطراف قم پرداخت.

آیت الله غیوری در سال ۱۳۴۱ به دعوت عده‌ای از اهالی شهرری و تأیید حضرت امام به آنجا رفت و با کمک خیرین آنجا، مسجد، مدرسه و صندوق قرض‌الحسنه‌ای را برای مردم تأسیس کرد که عملکرد بسیار موفق‌ی داشت. ایشان در اداره‌ی این مؤسسات سعی می‌کرد از افراد مبارز و هوادار امام استفاده کند، از جمله در دعوت از سخنرانان برای مسجد امام حسن عسکری (ع)، ذکر نام حضرت امام را شرط می‌کرد که به همین علت چند بار به کلانتری محل احضار شد و مورد بازجویی قرار گرفت.

همچنین آیت‌الله غیوری در جلساتی با حضور دیگر روحانیون مبارز نیز شرکت می‌کرد که بعدها پایه و اساس جامعه‌ی روحانیت را تشکیل داد. در این جلسات، چگونگی کمک به زندانیان سیاسی و خانواده‌های آنها بررسی شده، اقداماتی در این زمینه انجام گرفت.

آیت‌الله غیوری به هنگام تدارک رژیم برای برگزاری جشن‌های تاجگذاری در سال‌های ۵۰-۴۹، مسجد امام حسن عسکری (ع) در شهرری را به یکی از کانون‌های فعال مبارزه و توزیع اعلامیه تبدیل کرد. ساواک با زدبابی اعلامیه‌ها، ایشان را دستگیر کرد. ایشان پس از تحمل چند ماه شکنجه و زندان آزاد شد و آزادی او از زندان با توجه به محبوبیتی که در بین مردم شهرری داشت، با استقبال شایانی همراه بود. به دنبال ادامه‌ی فعالیت‌های سیاسی آیت‌الله غیوری پس از آزادی از زندان، ایشان در سال ۱۳۵۲ مجدداً دستگیر و به جرم شرکت در جلسات جامعه‌ی روحانیت به سیرجان تبعید شد و در آنجا با تشکیل جلسات مذهبی، سخنرانی، تربیت طلاب و نوشتن تفسیر قرآن، فعالیت‌های فرهنگی - سیاسی خود را ادامه داد.

آیت‌الله غیوری، پس از بازگشت از تبعید، ضمن ادامه‌ی مبارزات، همپای انقلابیون تا پیروزی کامل به عضویت کمیته‌ی استقبال از حضرت امام در آمد. پس از پیروزی انقلاب، اولین سمت ایشان مسئولیت تشکیل کمیته‌های انقلاب شهرری بود، سپس از جانب امام به عنوان نماینده‌ی ولی فقیه در کشورهای آفریقایی منصوب شد که در این دوره خدمات شایان توجهی مانند تأسیس بیمارستان، مدرسه و مراکز گسترش اسلام در آفریقا انجام داد. ایشان پس از مدتی از سوی حضرت امام به نمایندگی ولی فقیه در سازمان هلال احمر منصوب شد و در تأسیس سازمان اقتصادی و جمعیت تعاون اسلامی نقش بسزایی داشت.

آیت الله غیوری پس از رحلت امام خمینی (ره)، عهده دار شهریه‌ی حضرت آیت الله خامنه‌ای شد و علاوه بر آن، از طرف مقام معظم رهبری، مسئولیت رسیدگی به امور مالی دانشگاه آزاد اسلامی، مسئولیت جامعه‌ی روحانیت شهرری، بنیاد نور، بنیاد هدایت، مؤسسه‌ی خیریه‌ی باقیات الصالحات و تعدادی دیگر از بنیادها را نیز بر عهده دارد.

با مرور خاطرات آیت الله سید علی غیوری، نقش روحانیون جوان و میزان گرایش آنها به نهضت امام خمینی و همچنین شرایط دشوار طلبگی در سال‌های آغازین نهضت امام خمینی، به خوبی آشکار می‌شود. اهمیت این خاطرات به ویژه از آن نظر است که ایشان اولین کسی بود که توانست حضرت امام خمینی را در مورد پرداخت شهریه به طلاب متقاعد سازد و بدین ترتیب مرجعیت ایشان را تحکیم نماید. نقش آیت الله غیوری در جمع‌آوری و پرداخت وجوهات حضرت امام و ارتباط ایشان با سایر طلاب، بسیار مؤثر بود.

در حقیقت این خاطرات از آن جهت که نحوه‌ی تلاش راوی را در زمینه‌ی سامان دادن به فعالیت‌های مذهبی مردم شهرری و یا به هنگام تبعید در سیرجان، بیان می‌کند، جالب توجه است. از طرف دیگر به دلیل ارتباط راوی با جامعه‌ی روحانیت و اقداماتی که ایشان برای سرپرستی از خانواده‌ی زندانیان انجام می‌داد، بسیار باارزش است. فعالیت‌های راوی پس از انقلاب، از جمله نمایندگی حضرت امام در آفریقا، سازمان هلال احمر و سرانجام تأسیس بنیادهای خیریه و تحت پوشش قرار دادن ایتم و نیازمندان و... همگی حکایت از روح بزرگ و ایثارگر ایشان و همچنین توانایی خستگی ناپذیر برای خدمت به نظام اسلامی، مسلمین و مردم این سرزمین دارد.

این خاطرات طی چندین جلسه مصاحبه با آیت الله غیوری در فاصله

سال‌های ۸۲-۱۳۸۴، در مرکز اسناد انقلاب اسلامی و جلسات متعددی در سال ۱۳۸۵، در معاونت پژوهشی و فرهنگی مؤسسه‌ی خیریه‌ی باقیات الصالحات، گردآوری و براساس توالی زمانی و سپس موضوعی، تنظیم و سازماندهی شده و سپس با استفاده از منابع آرشیوی و کتابخانه‌ای، تکمیل و در مواردی برای اطلاع بیشتر خوانندگان گرامی پاورقی‌هایی نیز آورده شده و نیز برای مستندسازی، خاطراتی چند از سوابق مبارزاتی راوی ضمیمه شده است.

محمدرضا سرابندی